

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Jean Elisabeth Hørdum
Sagsnr.: 2013-0035-0162
Dok.: 732801

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål AU og AW
fra Folketingets Retsudvalg den 28. maj 2013

Samrådsspørgsmål AU:

”Hvilke initiativer vil ministeren tage for at forhindre, at bandemedlemmer fra Danmark drager i hellig krig i Syrien og derigennem bliver radikaliserede og opnår færdigheder inden for f. eks. våbenbrug, som de efterfølgende kan bruge, når de kommer hjem til Danmark?”

Samrådsspørgsmål AW:

”Hvilke initiativer vil ministeren tage, for at sikre, at de personer, der vender tilbage fra Danmark efter deltagelse i borgerkrigen i Syrien, i videst muligt omfang sigtes og tiltales efter straffelovens terrorismebestemmelser, og i forlængelse heraf at de udenlandske statsborgere heriblandt udvises af Danmark?”

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Peter Skaarup.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Indledning]

Jeg vil indlede med at takke spørgeren for at bringe spørgsmålet om 'foreign fighters' på Retsudvalgets dagsorden.

Det er et meget vigtigt emne, for vi ser desværre en stigning i antallet af personer – heriblandt unge danskere og herboende udlændige – der rejser til udlandet og kæmper side om side med lokale oprørsgrupper eller terrorgrupper i en væbnet konflikt.

Det gælder aktuelt Syrien. Som et andet eksempel kunne også nævnes Somalia.

Det er en stærkt bekymrende udvikling, og situationen står meget højt på dagordenen.

Det er en udvikling, som også genfindes i andre vestlige lande, og derfor samarbejder Politiets Efterretningstjeneste med efterretningstjenesterne i disse lande om at håndtere problemet.

Og for min del kan jeg sige, at jeg i forbindelse med næste uges råds-møde vil drøfte emnet med mine ministerkolleger.

Politiets Efterretningstjeneste har skærpet opmærksomhed på situationen.

Tidligere i år offentliggjorde efterretningstjenestens Center for Terroranalyse en rapport om udviklingen. Og inden jeg går over til at besvare de stillede spørgsmål, vil jeg med udgangspunkt i denne rapport kort redegøre for den aktuelle situation.

[CTA's trusselsvurdering]

Center for Terroranalyse – i daglig tale CTA – vurderer, at borgerkrigen i Syrien på meget kort tid har tiltrukket et stort antal personer bosiddende i Vesten.

Blandt andet er mindst 45 personer rejst fra Danmark til Syrien for at deltage i kamphandlingerne. Og det er vel at mærke siden sommeren sidste år.

CTA vurderer, at en del af oprørsgrupperne i Syrien bekender sig til militant islamistisk ideologi og benytter sig af terrorangreb i deres kamp mod det syriske regime.

CTA vurderer desuden, at der i Syrien findes militante islamistiske grupper, herunder grupper med forbindelse til al-Qaida. Og det er vurderingen, at der er grupper, som ønsker at ramme mål uden for Syrien for at støtte al-Qaidas dagsorden.

Med hensyn til de personer, der er udrejst fra Danmark, vurderer CTA, at flertallet har forbindelse til miljøer, hvor militant islamistiske holdninger er udbredte.

Og CTA vurderer da også, at flertallet af de udrejste fra Danmark deler en militant islamistisk ideologi.

Endelig nævner CTA, at der er set eksempler på, at personer, der er en del af bandemiljøet eller har nære forbindelser til organiserede kriminelle miljøer, er udrejst til Syrien.

Som jeg vil komme ind på senere, giver det i sig selv grund til bekymring.

Ifølge rapporten fra CTA kan udviklingen påvirke terrortruslen mod Danmark på flere måder.

Et ophold blandt militante islamister i Syrien kan bl.a. have en radikaliserende effekt på den udrejste og øge risikoen for, at den pågældende bliver motiveret for at begå terrorisme her i landet.

Samtidigt vil personer, der har modtaget militær træning eller ligefrem har deltaget i væbnet kamp, opnå nogle – lad os kalde det – færdigheder, som de vil kunne bruge, når de vender tilbage til Danmark.

Det er naturligvis en stærkt bekymrende udvikling.

Og som nævnt er det en udvikling, som Politiets Efterretningstjeneste er meget opmærksom på.

Efterretningstjenesten har som bekendt til opgave at forebygge, efterforske og modvirke trusler mod Danmark som et selvstændigt, demokratisk og sikkert samfund.

Og efterretningstjenesten skal gennem sin virksomhed skabe grundlag for, at trusler af den nævnte karakter kan identificeres og håndteres så tidligt og effektivt som muligt.

Efter denne indledende redegørelse for den aktuelle situation vil jeg nu vende mig mod de to samrådspørgsmål.

[Om straf til 'foreign fighters']

Med samrådspørgsmål AW anmoder spørgeren mig om at redegøre for, hvilke initiativer regeringen vil tage for at sikre, at de personer, der vender tilbage til Danmark efter at have deltaget i kampene i Syrien, strafforfølges og eventuelt udvises.

Lad mig understrege, at straffeloven allerede i dag indeholder forskellige regler, som betyder, at det – afhængigt af de konkrete omstændigheder – kan være strafbart at deltage i væbnede konflikter i udlandet.

Der er med andre ord en risiko for, at man involverer sig i handlinger, der er strafbare herhjemme, når man rejser ud for at deltage i væbnede konflikter.

Politiets Efterretningstjeneste har udtalt, at efterretningstjenesten er meget opmærksom på situationen. Og at tjenesten løbende vurderer, om der er grundlag for at rejse straffesager mod de personer, som rejser til udlandet for at deltage i kamphandlingerne.

Der vil i sagens natur alene blive rejst tiltale, hvis anklagemyndigheden vurderer, at der i den konkrete sag er det retlige og bevismæssige grundlag til stede.

Sådan må det være i et retssamfund.

Jeg kan af gode grunde ikke komme nærmere ind på de efterforskningsmæssige aktiviteter i konkrete sager. Men jeg skal ikke lægge skjul på, at efterforskningen i disse sager ofte kan være vanskelig.

Det skyldes ikke mindst, at de aktiviteter, der undersøges, finder sted i udlandet.

Men lad mig for god ordens skyld understrege, at Politiets Efterretningstjenestes interesse for en hjemvendt person ikke afhænger af, om der er grundlag for at indlede en straffesag mod den pågældende eller ej.

Hvis man rejser til udlandet og deltager i kamphandlinger, må man med andre ord forvente, at man påkalder sig efterretningstjenestens opmærksomhed.

[Om udvisning af 'foreign fighters']

Som spørgeren er inde på i samrådsspørgsmål AW, er strafforfølgning ikke den eneste reaktionsmulighed i denne type sager. Jeg tænker her på reglerne om udvisning.

Lad mig for det første nævne, at en udlænding kan udvises administrativt, hvis udlændingen må anses for en fare for statens sikkerhed [udlændingelovens § 25, nr. 1].

Det er justitsministeren, der vurderer, om en udlænding må anses for at udgøre en fare for statens sikkerhed. Vurderingen foretages på baggrund af en indstilling fra Politiets Efterretningstjeneste.

Der er tale om en konkret vurdering, som afhænger af de konkrete handlinger, den pågældende har foretaget.

Og det vil i den forbindelse ikke i sig selv være tilstrækkeligt, at der f.eks. foreligger oplysninger om, at en person er rejst til Syrien.

Det vil være nødvendigt, at der samtidig foreligger tilstrækkeligt sikre oplysninger om, at den pågældende f.eks. har tilsluttet sig og aktivt taget del i en terrororganisations aktiviteter i Syrien. Og at den pågældende også ved tilbagevenden til Danmark må anses for en fare for statens sikkerhed.

Lad mig herudover nævne, at udlændingeloven også indeholder regler om udvisning ved dom for et strafbart forhold.

Jeg vil ikke redegøre detaljeret for disse regler, men jeg vil dog nævne, at der kan ske udvisning ved dom bl.a. i tilfælde, hvor en udlænding idømmes frihedsstraf for overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 om bl.a. terrorisme. Det gælder uanset frihedsstraffens længde og varigheden af udlændingens ophold her i landet.

[Om bandemedlemmer som 'foreign fighters']

Med samrådsspørgsmål AU anmoder spørgeren mig om at redegøre for, hvilke initiativer regeringen vil tage for at forhindre, at medlemmer af bandemiljøerne rejser til Syrien for at deltage i kampene.

Der spørges altså specifikt til bandemedlemmer. Og det kan jeg på sin vis godt forstå.

Som jeg tidligere var inde på, vurderer CTA nemlig, at personer fra bandemiljøet eller med nære forbindelser til organiserede kriminelle miljøer er udrejst til Syrien.

Det skaber risiko for, at der udvikles et samarbejde mellem bandemiljøerne og de militante islamistiske miljøer.

Og det kan i sidste ende betyde, at personer med en militant islamistisk dagsorden vil kunne trække på ressourcer fra kriminelle miljøer, herunder adgang til våben.

Det er naturligvis stærkt bekymrende. Og det er en udvikling, som Politiets Efterretningstjeneste er meget opmærksom på.

Samtidig er det dog efterretningstjenestens vurdering, at det – heldigvis – fortsat kun er få personer fra bandemiljøet, der er rejst til Syrien for at deltage i den væbnede kamp.

[Om præventive foranstaltninger over for 'foreign fighters']

Jeg er desuden nød til at slå fast, at det som udgangspunkt ikke er muligt at forhindre en person i at forlade Danmark. Det gælder, hvad enten det drejer sig om bandemedlemmer eller andre.

Det er vilkårene, hvis man ønsker at leve i et frit og åbent samfund.

Men det er naturligvis sådan, at hvis der er en konkret begrundet mistanke om, at en person vil rejse ud af Danmark for at deltage i terrorvirksomhed eller andre strafbare forhold, så vil der kunne gribes ind.

I et sådant tilfælde vil den pågældende kunne blive anholdt og varetægtsfængslet inden udrejsen.

Samtidig vil jeg gerne minde om, at der også er andre måder at påvirke udviklingen på.

Det kan bl.a. ske ved at mindske motivationen for at tilslutte sig kampene i Syrien.

Jeg kan bl.a. henvise til, at Politiets Efterretningstjeneste i visse tilfælde afholder præventive samtaler med personer, der befinder sig i en tidlig fase af radikaliseringsprocessen eller som færdes i ekstreme miljøer.

Jeg kan også henvise til, at Politiets Efterretningstjeneste bl.a. gennem SSP-samarbejdet og det lokale politi forsøger at gøre de unge klart, hvad de risikerer at udsætte sig selv og deres nærmeste for, hvis de tilslutter sig kampene i f.eks. Syrien.

Derudover er Social- og Integrationsministeriet i tæt dialog med kommunerne om, hvordan man lokalt kan styrke forældrenes ansvar for at forhindre de unge i at rejse til Syrien.

[Afrunding]

For kort at opsummere:

Det er en stærkt bekymrende udvikling, og situationen står meget højt på dagordenen.

Det er en udvikling, som også genfindes i andre vestlige lande, og derfor samarbejder Politiets Efterretningstjeneste med efterretningstjenesterne i disse lande om at håndtere problemet.

Og for min del kan jeg sige, at jeg i forbindelse med næste uges råds-møde vil drøfte emnet med mine ministerkolleger.

Politiets Efterretningstjeneste har skærpet opmærksomhed på situationen.

Bl.a. vurderer tjenesten løbende, om der er grundlag for at rejse straffesager mod de personer, som rejser til udlandet for at deltage i kamp-handlingerne.

Og hvis det kan bevises, at de pågældende har overtrådt loven, sættes der ind med straf og eventuelt udvisning.

Samtidig har de relevante myndigheder fokus på det forebyggende arbejde – både med hensyn til at påvirke dem, der kunne blive fristet til at rejse ud, og med hensyn til at modvirke fare fra de hjemvendte.

Jeg kan alt i alt forsikre om, at situationen bliver fulgt meget nøje. Og regeringen er løbende opmærksom på, om der er behov for nye tiltag.

Tak for ordet.